

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Анотація. Визначено особливості здійснення регіональної соціальної політики на прикладі Харківського регіону. Запропоновано основні напрями підвищення ефективності реалізації соціальної політики регіонів в Україні.

Аннотация. Определены особенности осуществления региональной социальной политики на примере Харьковского региона. Предложены основные направления повышения эффективности реализации социальной политики регионов в Украине.

Annotation. The features of realization of regional social policy are determined on the example of Kharkiv region. Basic directions to increase efficiency realization of regions social policy in Ukraine are offered.

Ключові слова: регіональна соціальна політика, рівень доходів населення, соціально незахищені верстви населення.

Для сучасного стану розвитку України характерним є поява гострих соціально-економічних проблем, які спричиняють серйозні зміни якості життя населення регіонів України. Як наслідок, складне економічне становище населення країни, погіршення фізичного здоров'я, скорочення середньої тривалості життя, збільшення диференціації доходів різних верств населення, погіршення соціальної захищеності, соціального забезпечення, зниження реальної заробітної плати, середньої пенсії, розвиток небезпечної ситуації у галузях соціальної сфери тощо. Усе це обумовлює актуальність розгляду проблеми реалізації регіональної соціальної політики в Україні.

Метою роботи є виявлення особливостей проведення регіональної соціальної політики на прикладі Харківського регіону, а також розробка основних напрямів щодо її ефективної реалізації.

Розвиток соціальної сфери є передумовою інноваційного розвитку науково-технічного й виробничого комплексу України та її регіонів. Система державного регулювання соціальної сфери, її методологія та практика повинні бути спрямовані на досягнення стратегічної мети – прискорення науково-технічного розвитку й підвищення ефективності функціонування виробничого комплексу регіону [1].

Стратегічною метою соціального розвитку Харківського регіону і підвищення добробуту населення є поступове збільшення реальних доходів населення на основі зменшення надмірної їх диференціації між різними категоріями населення та належного соціального забезпечення. Харківський регіон має значні конкурентні переваги для зростання рівня життя населення й подолання бідності у найближчій перспективі: поступове зростання середнього рівня і темпів доходів населення; покращення співвідношення між середньою заробітною платою та прожитковим мінімумом; високий професійно-освітній рівень працюючого населення і значна частка зайнятих у наукомісткій сфері виробництва; наявність потужного промислового комплексу з галузями, що забезпечують високі темпи зростання доходів населення [2].

За даними Головного управління статистики в Харківській області [3], середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника регіону у січні – жовтні 2011 р. становила 2 356 грн та у 2,4 рази перевищила державні соціальні стандарти, що діяли у цьому періоді: мінімальну заробітну плату та прожитковий мінімум для працездатної особи (985 грн). Порівняно з відповідним періодом 2010 р. відбулося зростання показника на 16,9 %. Незважаючи на позитивні моменти, слід відзначити й негативні. Харківському регіону з потужним виробничим і інтелектуальним потенціалом серед усіх регіонів України за розміром заробітної плати належало 10 місце (перше місце – у працівників м. Києва (3 924 грн), останнє – у Тернопільській області (1 834 грн)). Крім того, продовжує утримуватися високий рівень диференціації розмірів заробітної плати за видами економічної діяльності (працівники промисловості отримують меншу зарплату, ніж працівники фінансової сфери). Поряд з цим слід виділити значну суму заборгованості з виплати заробітної плати. Так, на 01.11.2011 р. вона становила 146,2 млн грн. Обсяг боргу працівникам регіону на 01.11.2011 р. складав 8,8 % від фонду оплати праці, нарахованого за жовтень 2011 р. Серед регіонів України це один із найвищих показників, поступається регіон лише Кіровоградському, Луганському та Миколаївському регіонам, де обсяг боргу складав 9,1 – 11,5 % [3].

Серед основних проблем проведення соціальної політики у Харківському регіоні слід виділити: відсутність комплексного підходу до формування державних соціальних гарантій; низька ефективність програм розвитку соціальної сфери; відсутність належного задоволення соціальних потреб найбільш незахищених верств населення; низький рівень реальної заробітної плати населення регіону та ін. [4]. Для підвищення ефективності провадження регіональної соціальної політики органами регіональної державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування повинні реалізовуватися відповідні заходи. Для усунення кризового становища у соціальній сфері Харківського регіону доцільно: застосувати диференційовані форми компенсації підвищення цін і обмеженої індексації; впровадити допомогу сім'ям із низькими доходами; перебудувати систему надання допомоги безробітним для забезпечення її суворої цільової адресності; реформувати систему соціального страхування, поступово

Отже, регіональна соціальна політика у Харківському регіоні вимагає докорінної перебудови шляхом підвищення її соціально орієнтованих захисних функцій. Це дозволить побудувати базис для ефективного використання соціальних стандартів як функціональних орієнтирів розвитку соціальної політики регіону, формування нової системи соціальних стандартів та соціальних гарантій, яка відповідатиме європейським міжнародним вимогам та забезпечуватиме гідний рівень життя населення регіону.

Наук. керівн. Шумська Г. М.

Література: 1. Бабич В. Розвиток соціальної сфери як передумова інноваційного розвитку науково-технічного і виробничого комплексу регіону [Електронний ресурс] / Бабич В., Третяк В. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>. 2. Третяк В. Принципи соціально-економічної політики держави / Третяк В. // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2006. – № 730. – С. 62–64. 3. Офіційний сайт Головного управління статистики в Харківській області. – Режим доступу: <http://uprstat.kharkov.ukrtel.net>. 4. Регіональна економіка : підручник / Гавкалова Н. Л., Гіковата Н. К., Петряєв О. О. та ін. ; за заг. ред. д.е.н. Н. Л. Гавкалової. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2011. – 464 с.